

Aleg. 237.

Sprawozdanie

komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o nauczycielach wędrownych do nauki gospodarstwa wiejskiego.

Wysoki Sejmie!

Instytucya nauczycieli wędrownych dla nauki gospodarstwa wiejskiego lub poszczególnych jego gałęzi, znana i uznana już dawniej w innych austriackich krajach i za granicą, u nas jeszcze jest instytucją nową, do niedawna bowiem, bo do r. 1888. podczas kiedy w krajach alpejskich było zatrudnionych stale 12 nauczycieli wędrownych a 65 czasowo, w Gorycyi, Istrii i Dalmaacyi 3 stałych, w Czechach, Morawii i Śląsku 4 stałych a 82 czasowo, to w Galicyi i Bukowinie razem stałych nauczycieli wędrownych wcale nie było, a zaledwie 14 osób prywatnemi usiłowaniami spowodowanych czasowo tylko zajmowało się tą czynnością. Uznając znakomitą doniosłość tego rodzaju wpływu na podniesienie się rolnictwa, Wysoki Sejm w zeszłym roku uchwalił kwotę 2.000 zł. na zaprowadzenie nauczycieli wędrownych dla rolnictwa włościan, polecił też Wydziałowi krajowemu uchwałą 2-gą (L. s. 325/1888 al. 60), aby robił dalsze starania u c. k. Rządu celem uzyskania wyższych dotacyj „będących w słusznej proporcji do funduszków państwowych, jakie państwo przeznacza dla innych prowincyj na cel powyższy“.

Reskryptem z dnia 4. marca 1890 do L. 8.428/1873 zawiadomiło c. k. Ministerstwo rolnictwa za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa Wydział krajowy, że „zgadza się na powiększenie liczby nauczycieli wędrownych dla nauki rolnictwa w kraju, oświadcza swą gotowość do podwyższenia subwencji od roku 1891 na kwotę 4.000 zł. rocznie, w przypuszczeniu, że podwyższenie dotacyi dla nauczycieli wędrownych przez Wysoki Sejm na r. 1891 uchwalonym zostanie. Przytem zaznaczyło Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa już obecnie, że mianowanie tych czterech nauczycieli wędrownych, którzy od Ministerstwa rolnictwa tylko podwyższone wynagrodzenie otrzymują, ma nastąpić, jak dotąd, przez Wydział krajowy; dalej, aby nie czyniono różnicy, którzy nauczyciele są kosztem kraju, a którzy kosztem skarbu państwa utrzymywani“. Przyjmując z uznaniem tę treść reskryptu ministerjalnego, i zważywszy, że podwyższenie subwencji państwowej do kwoty 4.000 zł., pociąga za sobą w następstwie odpowiednie podwyższenie dotacyi krajowej na ten sam cel w myśl zeszłorocznej uchwały sejmowej, dla tego komisya gospodarstwa krajowego przedkłada Wysokiemu Sejmowi zgodnie z Wydziałem krajowym odpo-

wiedni wniosek do uchwały. We wniosku tym wstawiając 8.000 w rubr. XV. budżetu wydatków na r. 1891 przyjmuje się do dochodów 4.000 zł. subwencji ze skarbu państwa na ten cel zapewnionej, a 4.000 zł. przypada do pokrycia z funduszu krajowego, w których znowu zeszłoroczną uchwałą sejmową już 2.000 zł. wydawać Wysoki Sejm postanowił tak, że rzeczywiste podwyższenie tylko 2.000 zł. wynosi.

W obszernem swoim sprawozdaniu przedstawia Wydział krajowy dptyeczasową działalność nauczycieli wędrownych i okazuje się z tego, że działalność ta ze wszelkich miar pożyteczna, normalnie się rozwija. Wydana przez Wydział krajowy instrukcja dla tych funkcyonariuszów. normuje dokładnie ich zakres działania; kontrola jest ściśle prowadzoną i w sposób odpowiedni, a złożone w aktach Wydziału krajowego obszernie sprawozdania z dokonanych wykładów, objaśnień praktycznych i t. p. wykazują, że dotychczasowi funkcyonariusze nadają się do spełniania poruczonych im zadań, które są określone ogólnie powyżej wspomnianą instrukcją, a szczegółowo omówione zostały na konferencji w dniu 16. maja 1890 odbytej pod przewodnictwem szefa departamentu II. przy współdziałaniu reprezentanta zarządu Towarzystwa kółek rolniczych i obecności tak lustratorów tegoż Towarzystwa jak i obydwóch krajowych nauczycieli wędrownych.

Zauważyć tutaj należy, że tak ze względu na pożądaną wpływ Towarzystw rolniczych, jak też i ze względu na dobro rzeczy samej, byłoby do życzenia, by Wydział krajowy na takie konferencye, jakie słusznie dwa razy do roku odbywać zamierza, powoływał także reprezentantów Towarzystw rolniczych lwowskiego i krakowskiego.

Dobór ludzi na nauczycieli wędrownych, to najważniejsze zadanie, które ma do spełnienia Wydział krajowy, — oprócz bowiem kwalifikacji fachowej, teoretycznej i praktycznej, znajomość dokładną stosunków krajowych rolniczych w ogóle i szczegółów gospodarstwa włościańskiego oraz języka tych okolic, na które działalność nauczyciela wędrownego się rozciąga, jest nieodzownie potrzebną; a jeżeli działalność ta we wszystkich kierunkach ma przynieść pożądaną wynik, to przedewszystkiem, a przynajmniej równorzędnie należy przywiązywać wagę do charakteru i pewności przekonań osób, którym się te funkcye powierzyć zamierza. Wobec tego, jakkolwiek pomnożenie liczby nauczycieli wędrownych w kraju działających, jest rzeczą nieodzownie potrzebną, to jednak komisya gospodarstwa krajowego poczuwa się do obowiązku wyrazić zdanie, że w tym razie raczej rozsądne opóźnienie w obsadzeniu tych posad byłoby do usprawiedliwienia, jak pośpiech, a w następstwie możliwy zawód.

Komisya w dotychczasowym działaniu Wydziału krajowego na tem polu widzi dowody pieczołowitej staranności w dopełnieniu intencji Sejmu i ma podstawę do wyrażenia przekonania, że w przyszłości uda się Wydziałowi krajowemu pozyskać odpowiednie siły we wszystkich kierunkach wymaganych do spełnienia ważnych celów nauki wędrownej rolnictwa, i na podstawie powyższych wywodów wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Na utrzymanie czterech nauczycieli wędrownych do nauki gospodarstwa wiejskiego wstawia się w rubr. XV. budżetu wydatków na rok 1891 kwotę 8.000 zł. w. a., przyjmując zarazem do dochodów 4.000 zł. subwencji ze skarbu państwa na ten cel zapewnionej.

2. Upowaznia się Wydział krajowy do przyjęcia w r. 1891 dwóch nowych nauczycieli wędrownych.

We Lwowie dnia 20. listopada 1890.

Przewodniczący:
Poianowski.

Wnioskodawca:
Wł. Struszkiewicz.